

szakirodalmi, múzeumszervezői munkásságát. A kiállítás ez év végéig tekinthető meg.

Ezután az emlékülés résztvevői a múzeum bejáratánál elhelyezett emléktáblát koszorúzták meg. A Magyar Öntészeti Szövetség, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület, a Kiszely Gyula által alapított Öntésztörténeti és Múzeumi

Szakcsoport, a hozzátartozók, tisztelők és az Öntödei Múzeum helyezte el koszorúit a fent említett zenei duó által előadott dallamok kíséretében.

Az évforduló alkalmából jelent meg az Öntödei Múzeumi Füzetek 20. kötete *Rempört Zoltán* és *L. Kiss Katalin* tollából A Kohászati Történeti Bizottság alapítása és tevékenysége címen. A 76 oldalas kötet képekkel

illusztrálva mutatja be a KTB megalakítását, célkitűzéseit. Beszámol az anyaggyűjtésről, a régészeti eredményekről, majd részletesen ír az egyik legjelentősebb ásatásról, az imolai bucakemence feltárásáról. Az utolsó fejezetek az Öntödei Múzeum megalakulásáról, jelenéről és a KTB utóéletéről, történelmi jelentőségéről szólnak. **Schudich Anna**

Malommodell Ausztráliából

Magyarország és Ausztrália között 130 éves kapcsolat van a gabonaipar és a gabonakémiai kutatások területén. Ennek a kapcsolatnak a legújabb állomása volt 2011. június 2-án a Guthrie-féle ausztrál malommodell ünnepélyes átadása az MMKM Öntödei Múzeumban, a múzeum és a Magyar Élelmiszer-tudományi és Technológiai Egyesület (MÉTE) Malomipari Szakosztálya rendezésében.

A modern malomipari hengerek létrejötte, majd a sorozatgyártása a Ganz és Társa részvénytársasághoz kapcsolódik, ahol *Mechwart András* szabadalma alapján rovátkolt felületű, kéregöntésű öntöttvas hengerekkel dolgozó hengereket gyártottak. A Ganz-gyár az 1880-as években kezdte el világszerte – ezen belül Ausztráliában is – bemutatni és értékesíteni újszerű termékét. A Ganz-féle őrlési technika ismertetésére készített, működő próbamalom is ekkor jutott el Ausztráliába.

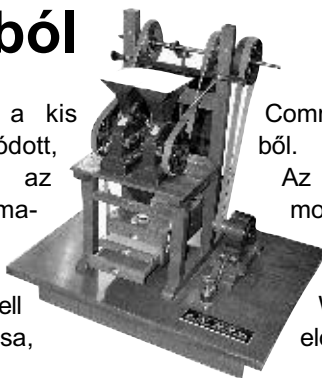
Fredrick Guthrie, a gabonakutatóban dolgozó vegyész tudására jutott a „játékmalom”-nak nevezett próbamalom létezése, amelyet kölcsönkapott, és ezzel kezdte kutatásait a gabonanemesítés területén. Célja az volt, hogy az őrlés, a téstakésztés és a sütés folyamatát a malmi és pékségi berendezésekkel azonos elvű, de arányosan lekicsinyített modellekkel vizsgálja meg. Így született meg a ma gabonakémiaiaként ismert szaktudomány.

A próbamalom negyedére kicsinyített, az eredetivel teljesen azonos kivitelű és működésű modelljét *dr. Colin Hopkins*, nyugdíjas mérnök készítette el 1990-ben, a világhírű ausztrál gabonakutató, *dr. Colin Wrigley* szakmai irányítása mellett. Az egyedüli eltérés, hogy a modellt villanymotor mozgatja.

Az évek során a kis modellmalom elkallódott, míg nem 2010-ben az Ausztráliában élő magyar gabonakutató, *dr. Békés Ferenc* megtalálta. A kis modell ausztráliai tulajdonosa, *dr. Colin Wrigley* örömmel járult

hozzá, hogy az méltó helyre kerüljön, és a Ganz-hengerek történetét is bemutató budapesti szakmúzeum gyűjteményét gazdagítsa. 2011-ben a kis malommodell hazajuttatásában a canberrai Magyar Külképviselő és *Bódayné Blaha Judit*, az Öntödei Múzeum baráti körének tagja segédkezett. Anyagi támogatásával pedig *dr. Békés Ferenc* (Sydney), valamint a Sydney-ben működő magyar egyesület, a Deák Kör járult hozzá, hogy e muzeális technikatörténeti emlék bemutatható legyen az Öntödei Múzeumban.

Az ünnepélyes avatáson nagyszámú látogató jelent meg. Eljött az adományozó, *dr. Colin Wrigley PhD* és neje, *dr. Békés Ferenc PhD, DSc*, ausztráliai gabonakémikus, az ötletadó, a Deák Kör tagjai közül egy házaspár Sydneyből, valamint a MÉTE elnök, *Sebők Tibor* szervezőmunkájának köszönhetően nagyon sok malomipari és élelmiszeripari szakember. Jöttek vendégek az MTA martonvásári Mezőgazdasági Kutató Intézetéből *dr. Balázs Ervin* akadémikus, tudományos igazgatóhelyettes vezetésével, a szegedi Gabonakutató Intézetből, az ELTE Növényélettani Tanszékéről, a BME Biokémiai és Élelmiszertechológiai Tanszékéről, a Cereal Research



QUARTER SCALE MODEL OF GUTHRIE'S LABORATORY MILL MADE & PRESENTED BY COLIN HOPKINS

Az ajándék

Communication szerkesztőségéből.

Az avatóünnepségen köszöntőt mondott *Alex Brooking*, Ausztrália nagykövete. A köszöntő után *dr. Colin Wrigley* és *dr. Békés Ferenc* előadása következett, Guthrie játékmalma – az ausztrál malomipar és a búzaminősítés születése címmel. Az előadásból a hallgatóság megtudhatta,

hogy a gabonakémia alapfeladata a gabonák minőségének, búza esetén őrlési tulajdonságainak, sütőipari minőségének az objektív mérése. Ehhez megoldást adott a Ganz-féle próbamalom alkalmazása. Összegzésként elhangzott, hogy „a malommodell szimbóluma a Ganz-gyár múlt századi világsikert hozó termékeinek, az ausztrál gabonaipar megszületésének, a gabonakémia, mint tudomány megszületésének és a magyar-ausztrál technikai/tudományos együttműködésnek a gabonaiipari vertikum és gabonatudomány területén.”

A bevezető előadás után leleplezték a malommodellt, majd az MMKM képviselőjében *Kócziánné dr. Szentpéteri Erzsébet* köszönő emléklapokat és



Colin Wrigley



Békés Ferenc

ajándékkönyveket nyújtott át az adományozónak, az ötletadónak és a többi segítő közreműködőnek.

Ezután két magyar előadást hallgatott meg a közönség: Nevek és intézmények a magyar gabonavegyészet történetéből (dr. Mosonyi Ágota

okl. vegyész mérnök, MÉTE Malomipari Szakosztálya) és Példák az egykori Ganzgyár malomépítészetéből (Sebők Tibor okl. gépészmérnök, a Malomipari Múzeum vezetője) címmel.

A Duna TV Gazdakör című műsora is beszámolt az eseményről, a riport a

június 11-i műsorban volt látható, és a TV archívumában később is megtekinthető.

Szerény fogadás, majd a múzeum kiállításával való ismerkedés és kötetlen beszélgetés zárta a rendezvényt.

Lengyelné Kiss Katalin

MÖSZ HÍREK

Tisztújító közgyűlés

A Magyar Öntészeti Szövetség 2011. május 25-én tartotta 20. tisztújító közgyűlését Ráckevén, a Savoyai-kastélyban.

A közgyűlés a meghirdetett napirendi pontok szerint zajlott le. A jelenlévők elfogadták a MÖSZ elnökségének beszámolóját a 2010. évben végzett munkáról, a MÖSZ Ellenőrző Bizottságának jelentését a MÖSZ 2010. évi költségvetésének teljesítéséről, a 2010. évi egyszerűsített mérlegbeszámolót és az eredményki mutatókat, valamint a MÖSZ 2011. évi költségvetési- és munkatervét.

Dr. Sohajda József, a szövetség elnöke felkérésére a közgyűlés napirend előtt hallgatta meg Rendesi János (Nemak Kft., Győr) „Középfokú öntészeti szakoktatás Győrben – Új-

raindul a hazai iskolarendszerű szakmunkásképzés a Lukács Sándor Szakiskolában” címmel tartott előadását.

Dr. Takács Nándor, a MÖSZ-díj odaítélését vezető kuratórium elnöke ismertette a kuratórium döntését. A kitüntetés kapott szakembereknek a 2011-es MÖSZ-díjakat dr. Sohajda József elnök nyújtotta át.

A Kiváló Fiala Öntész MÖSZ-díjat Rieger Gábor, a



■ 1. ábra. 2011 MÖSZ-díjasai: Győri Imre, Mezzölné Sinka Tünde és Rieger Gábor

1. táblázat. Magyarország öntvénytermelése 2007-2011 között

Termelés, tonna	2007	2008	2009	2010
Lemezgrafitos vasöntvény	49 230	31 133	25 834	28 921
Gömbgrafitos vasöntvény	20 011	15 750	13 970	24 354
Vermikulárgrafitos vasöntvény	361	1 589	1 251	1 410
Temperöntvény	33	16	11	15
Vasöntvény összesen	69 635	48 488	41 066	54 700
Ötvözetlen acélöntvény	3 321	4 224	3 052	3 134
Ötvözött acélöntvény	2 619	3 414	2 643	2 767
Acélöntvény összesen	5 940	7 638	5 695	5 901
Ebből precíziós öntvény összesen		573	418	447
Alumínium kokillaöntvény	53 919	40 823	49 063	46 323
Alumínium nyomásos öntvény	43 011	49 298	30 857	42 898
Alumínium homoköntvény	346	221	181	202
Alumíniumöntvény összesen	97 276	90 342	80 101	88 921
Bronzöntvény	806	363	629	617
Sárgaréz öntvény	1 010	1 044	813	672
Cinköntvény	3 566	2 950	3 738	3 580
Egyéb nehézfém öntvény	551	490	262	143
Nehézfém öntvény összesen	5 933	4 847	5 442	5 012
Ebből precíziós öntvény összesen		12	37	31
ÖSSZES ÖNTVÉNY	178 784	151 315	132 304	155 036